

Curs ID3

2018-2019

Programare Logică

Cuprins

- 1 Forma normală conjunctivă și forma clauzală
- 2 Literali, clauze, mulțimi de clauze
- 3 Rezoluția în calculul propozițional (recap.)
- 4 Rezoluția în logica de ordinul I
- 5 Clauze Horn
- 6 Sistem de deducție pentru logica Horn
- 7 Rezoluție SLD

Forma normală conjunctivă și forma clauzală

Literali. FNC

- În calculul propozițional un literal este o variabilă sau negația unei variabile.

$literal := p \mid \neg p$ unde p este variabilă propozițională

Literali. FNC

- În calculul propozițional un literal este o variabilă sau negația unei variabile.

$$literal := p \mid \neg p \quad \text{unde } p \text{ este variabilă propozițională}$$

- În logica de ordinul I un literal este o formulă atomică sau negația unei formule atomice.

$$literal := P(t_1, \dots, t_n) \mid \neg P(t_1, \dots, t_n)$$

unde $P \in \mathbf{R}$, $ari(P) = n$, și t_1, \dots, t_n sunt termeni.

Literali. FNC

- În calculul propozițional un literal este o variabilă sau negația unei variabile.

$$\text{literal} := p \mid \neg p \quad \text{unde } p \text{ este variabilă propozițională}$$

- În logica de ordinul I un literal este o formulă atomică sau negația unei formule atomice.

$$\text{literal} := P(t_1, \dots, t_n) \mid \neg P(t_1, \dots, t_n)$$

unde $P \in \mathbf{R}$, $\text{ari}(P) = n$, și t_1, \dots, t_n sunt termeni.

- Pentru un literal L vom nota cu L^c literalul complement.

De exemplu, dacă $L = \neg P(x)$ atunci $L^c = P(x)$ și invers.

Literali. FNC

- În calculul propozițional un literal este o variabilă sau negația unei variabile.

$$\text{literal} := p \mid \neg p \quad \text{unde } p \text{ este variabilă propozițională}$$

- În logica de ordinul I un literal este o formulă atomică sau negația unei formule atomice.

$$\text{literal} := P(t_1, \dots, t_n) \mid \neg P(t_1, \dots, t_n)$$

unde $P \in \mathbf{R}$, $\text{ari}(P) = n$, și t_1, \dots, t_n sunt termeni.

- Pentru un literal L vom nota cu L^c literalul complement.

De exemplu, dacă $L = \neg P(x)$ atunci $L^c = P(x)$ și invers.

O formulă este în formă normală conjunctivă (FNC) dacă este o conjuncție de disjuncții de literali.

FNC în calculul propozițional

- Pentru orice formulă α există o FNC α^{fc} astfel încât $\alpha \models \alpha^{fc}$.

FNC în calculul propozițional

- Pentru orice formulă α există o FNC α^{fc} astfel încât $\alpha \models \alpha^{fc}$.
- Pentru o formulă din calculul propozițional determinăm FNC corespunzătoare prin următoarele transformări:

FNC în calculul propozițional

- Pentru orice formulă α există o FNC α^{fc} astfel încât $\alpha \models \alpha^{fc}$.
- Pentru o formulă din calculul propozițional determinăm FNC corespunzătoare prin următoarele transformări:

1 înlocuirea implicațiilor și echivalențelor

$$\varphi \rightarrow \psi \quad \models \quad \neg\varphi \vee \psi$$

$$\varphi \leftrightarrow \psi \quad \models \quad (\neg\varphi \vee \psi) \wedge (\neg\psi \vee \varphi)$$

FNC în calculul propozițional

- Pentru orice formulă α există o FNC α^{fc} astfel încât $\alpha \models \alpha^{fc}$.
- Pentru o formulă din calculul propozițional determinăm FNC corespunzătoare prin următoarele transformări:

1 înlocuirea implicațiilor și echivalențelor

$$\varphi \rightarrow \psi \quad \models \quad \neg\varphi \vee \psi$$

$$\varphi \leftrightarrow \psi \quad \models \quad (\neg\varphi \vee \psi) \wedge (\neg\psi \vee \varphi)$$

2 regulile De Morgan

$$\neg(\varphi \vee \psi) \quad \models \quad \neg\varphi \wedge \neg\psi$$

$$\neg(\varphi \wedge \psi) \quad \models \quad \neg\varphi \vee \neg\psi$$

FNC în calculul propozițional

- Pentru orice formulă α există o FNC α^{fc} astfel încât $\alpha \models \alpha^{fc}$.
- Pentru o formulă din calculul propozițional determinăm FNC corespunzătoare prin următoarele transformări:

1 înlocuirea implicațiilor și echivalențelor

$$\varphi \rightarrow \psi \quad \models \quad \neg\varphi \vee \psi$$

$$\varphi \leftrightarrow \psi \quad \models \quad (\neg\varphi \vee \psi) \wedge (\neg\psi \vee \varphi)$$

2 regulile De Morgan

$$\neg(\varphi \vee \psi) \quad \models \quad \neg\varphi \wedge \neg\psi$$

$$\neg(\varphi \wedge \psi) \quad \models \quad \neg\varphi \vee \neg\psi$$

3 principiului dublei negații

$$\neg\neg\psi \quad \models \quad \psi$$

FNC în calculul propozițional

- Pentru orice formulă α există o FNC α^{fc} astfel încât $\alpha \models \alpha^{fc}$.
- Pentru o formulă din calculul propozițional determinăm FNC corespunzătoare prin următoarele transformări:

1 înlocuirea implicațiilor și echivalențelor

$$\varphi \rightarrow \psi \quad \models \quad \neg\varphi \vee \psi$$

$$\varphi \leftrightarrow \psi \quad \models \quad (\neg\varphi \vee \psi) \wedge (\neg\psi \vee \varphi)$$

2 regulile De Morgan

$$\neg(\varphi \vee \psi) \quad \models \quad \neg\varphi \wedge \neg\psi$$

$$\neg(\varphi \wedge \psi) \quad \models \quad \neg\varphi \vee \neg\psi$$

3 principiului dublei negații

$$\neg\neg\psi \quad \models \quad \psi$$

4 distributivitatea

$$\varphi \vee (\psi \wedge \chi) \quad \models \quad (\varphi \vee \psi) \wedge (\varphi \vee \chi)$$

$$(\psi \wedge \chi) \vee \varphi \quad \models \quad (\psi \vee \varphi) \wedge (\chi \vee \varphi)$$

FNC în calculul propozițional

Exemplu

Determinați FNC pentru formula

$$(\neg p \rightarrow \neg q) \rightarrow (p \rightarrow q)$$

FNC în calculul propozițional

Exemplu

Determinați FNC pentru formula

$$(\neg p \rightarrow \neg q) \rightarrow (p \rightarrow q)$$

$$\models \neg(\neg p \rightarrow \neg q) \vee (p \rightarrow q)$$

FNC în calculul propozițional

Exemplu

Determinați FNC pentru formula

$$(\neg p \rightarrow \neg q) \rightarrow (p \rightarrow q)$$

$$\equiv \neg(\neg p \rightarrow \neg q) \vee (p \rightarrow q)$$

$$\equiv \neg(p \vee \neg q) \vee (\neg p \vee q)$$

FNC în calculul propozițional

Exemplu

Determinați FNC pentru formula

$$(\neg p \rightarrow \neg q) \rightarrow (p \rightarrow q)$$

$$\equiv \neg(\neg p \rightarrow \neg q) \vee (p \rightarrow q)$$

$$\equiv \neg(p \vee \neg q) \vee (\neg p \vee q)$$

$$\equiv (\neg p \wedge q) \vee (\neg p \vee q)$$

FNC în calculul propozițional

Exemplu

Determinați FNC pentru formula

$$(\neg p \rightarrow \neg q) \rightarrow (p \rightarrow q)$$

$$\equiv \neg(\neg p \rightarrow \neg q) \vee (p \rightarrow q)$$

$$\equiv \neg(p \vee \neg q) \vee (\neg p \vee q)$$

$$\equiv (\neg p \wedge q) \vee (\neg p \vee q)$$

$$\equiv (\neg p \vee \neg p \vee q) \wedge (q \vee \neg p \vee q)$$

FNC în calculul propozițional

Exemplu

Determinați FNC pentru formula

$$(\neg p \rightarrow \neg q) \rightarrow (p \rightarrow q)$$

$$\equiv \neg(\neg p \rightarrow \neg q) \vee (p \rightarrow q)$$

$$\equiv \neg(p \vee \neg q) \vee (\neg p \vee q)$$

$$\equiv (\neg p \wedge q) \vee (\neg p \vee q)$$

$$\equiv (\neg p \vee \neg p \vee q) \wedge (q \vee \neg p \vee q)$$

$$\equiv (\neg p \vee q) \wedge (q \vee \neg p)$$

FNCP și forma clauzală în logica de ordinul I

- O formulă este **formă normală conjunctivă prenex (FNCP)** dacă
 - este în formă prenex $Q_1x_1 \dots Q_nx_n\psi$ ($Q_i \in \{\forall, \exists\}$ oricare i)
 - ψ este **FNC**

FNCP și forma clauzală în logica de ordinul I

- O formulă este **formă normală conjunctivă prenex (FNCP)** dacă
 - este în formă prenex $Q_1x_1 \dots Q_nx_n\psi$ ($Q_i \in \{\forall, \exists\}$ oricare i)
 - ψ este **FNC**
- O formulă este **formă clauzală** dacă este **enunț universal** și **FNCP**:
$$\forall x_1 \dots \forall x_n \psi$$
 unde ψ este **FNC**

FNCP și forma clauzală în logica de ordinul I

- O formulă este **formă normală conjunctivă prenex (FNCP)** dacă
 - este în formă prenex $Q_1x_1 \dots Q_nx_n\psi$ ($Q_i \in \{\forall, \exists\}$ oricare i)
 - ψ este **FNC**
- O formulă este **formă clauzală** dacă este **enunț universal** și **FNCP**:
$$\forall x_1 \dots \forall x_n \psi$$
 unde ψ este **FNC**

Exemplu

- $\forall y \exists z ((P(f(y)) \vee Q(z)) \wedge (\neg Q(z) \vee \neg P(g(z)) \vee Q(y)))$
este FNCP

FNCP și forma clauzală în logica de ordinul I

- O formulă este **formă normală conjunctivă prenex (FNCP)** dacă
 - este în formă prenex $Q_1x_1 \dots Q_nx_n\psi$ ($Q_i \in \{\forall, \exists\}$ oricare i)
 - ψ este **FNC**
- O formulă este **formă clauzală** dacă este **enunț universal** și **FNCP**:
$$\forall x_1 \dots \forall x_n \psi$$
 unde ψ este **FNC**

Exemplu

- $\forall y \exists z ((P(f(y)) \vee Q(z)) \wedge (\neg Q(z) \vee \neg P(g(z)) \vee Q(y)))$
este FNCP
- $\forall y \forall z ((P(f(y)) \vee Q(z)) \wedge (\neg Q(z) \vee \neg P(g(z)) \vee Q(y)))$
este formă clauzală.

Forma clauzală în logica de ordinul I

- Pentru orice formulă φ din logica de ordinul I există o formă clauzală φ^{fc} astfel încât
 φ este satisfiabilă dacă și numai dacă φ^{fc} este satisfiabilă

Forma clauzală în logica de ordinul I

- Pentru orice formulă φ din logica de ordinul I există o formă clauzală φ^{fc} astfel încât

φ este satisfiabilă dacă și numai dacă φ^{fc} este satisfiabilă

- Pentru o formulă φ , forma clauzală φ^{fc} se poate calcula astfel:

- 1 se determină forma rectificată
- 2 se cuantifică universal variabilele libere
- 3 se determină forma prenex
- 4 se determină forma Skolem

Forma clauzală în logica de ordinul I

- Pentru orice formulă φ din logica de ordinul I există o formă clauzală φ^{fc} astfel încât

φ este satisfiabilă dacă și numai dacă φ^{fc} este satisfiabilă

- Pentru o formulă φ , forma clauzală φ^{fc} se poate calcula astfel:

- 1 se determină forma rectificată
- 2 se cuantifică universal variabilele libere
- 3 se determină forma prenex
- 4 se determină forma Skolem

În acest moment am obținut o formă Skolem $\forall x_1 \dots \forall x_n \psi$

Forma clauzală în logica de ordinul I

- Pentru orice formulă φ din logica de ordinul I există o formă clauzală φ^{fc} astfel încât

φ este satisfiabilă dacă și numai dacă φ^{fc} este satisfiabilă

- Pentru o formulă φ , forma clauzală φ^{fc} se poate calcula astfel:

- 1 se determină forma rectificată
- 2 se cuantifică universal variabilele libere
- 3 se determină forma prenex
- 4 se determină forma Skolem

în acest moment am obținut o formă Skolem $\forall x_1 \dots \forall x_n \psi$

- 5 se determină o FNC ψ' astfel încât $\psi \models \psi'$

Forma clauzală în logica de ordinul I

- Pentru orice formulă φ din logica de ordinul I există o formă clauzală φ^{fc} astfel încât

φ este satisfiabilă dacă și numai dacă φ^{fc} este satisfiabilă

- Pentru o formulă φ , forma clauzală φ^{fc} se poate calcula astfel:

- 1 se determină forma rectificată
- 2 se cuantifică universal variabilele libere
- 3 se determină forma prenex
- 4 se determină forma Skolem

în acest moment am obținut o formă Skolem $\forall x_1 \dots \forall x_n \psi$

- 5 se determină o FNC ψ' astfel încât $\psi \models \psi'$

- 6 φ^{fc} este $\forall x_1 \dots \forall x_n \psi'$

Literali, clauze, mulțimi de clauze

Clauze

- O clauză este o disjuncție de literali.

Clauze

- O clauză este o disjuncție de literali.
- Dacă L_1, \dots, L_n sunt literali atunci clauza $L_1 \vee \dots \vee L_n$ o vom scrie ca mulțimea $\{L_1, \dots, L_n\}$
clauză = mulțime de literali

Clauze

- O clauză este o disjuncție de literali.
- Dacă L_1, \dots, L_n sunt literali atunci clauza $L_1 \vee \dots \vee L_n$ o vom scrie ca mulțimea $\{L_1, \dots, L_n\}$
clauză = mulțime de literali
- Clauza $C = \{L_1, \dots, L_n\}$ este satisfiabilă dacă $L_1 \vee \dots \vee L_n$ este satisfiabilă.

Clauze

- O clauză este o disjuncție de literali.
- Dacă L_1, \dots, L_n sunt literali atunci clauza $L_1 \vee \dots \vee L_n$ o vom scrie ca mulțimea $\{L_1, \dots, L_n\}$
clauză = mulțime de literali
- Clauza $C = \{L_1, \dots, L_n\}$ este satisfiabilă dacă $L_1 \vee \dots \vee L_n$ este satisfiabilă.
- O clauză C este trivială dacă conține un literal și complementul lui.

Clauze

- O **clauză** este o **disjuncție de literali**.
- Dacă L_1, \dots, L_n sunt literali atunci clauza $L_1 \vee \dots \vee L_n$ o vom scrie ca mulțimea $\{L_1, \dots, L_n\}$
clauză = mulțime de literali
- Clauza $C = \{L_1, \dots, L_n\}$ este **satisfiabilă** dacă $L_1 \vee \dots \vee L_n$ este satisfiabilă.
- O clauză C este **trivială** dacă conține un literal și complementul lui.
- Când $n = 0$ obținem **clauza vidă**, care se notează \square

Clauze

- O **clauză** este o **disjuncție de literali**.
- Dacă L_1, \dots, L_n sunt literali atunci clauza $L_1 \vee \dots \vee L_n$ o vom scrie ca mulțimea $\{L_1, \dots, L_n\}$
clauză = mulțime de literali
- Clauza $C = \{L_1, \dots, L_n\}$ este **satisfiabilă** dacă $L_1 \vee \dots \vee L_n$ este satisfiabilă.
- O clauză C este **trivială** dacă conține un literal și complementul lui.
- Când $n = 0$ obținem **clauza vidă**, care se notează \square
- Prin definiție, **clauza \square nu este satisfiabilă**.

Forma clauzală

- Observăm că o FNC este o conjuncție de clauze.

Forma clauzală

- Observăm că o FNC este o conjuncție de clauze.
- Dacă C_1, \dots, C_k sunt clauze atunci $C_1 \wedge \dots \wedge C_k$ o vom scrie ca mulțimea $\{C_1, \dots, C_k\}$

FNC = mulțime de clauze

Forma clauzală

- Observăm că o FNC este o conjuncție de clauze.
- Dacă C_1, \dots, C_k sunt clauze atunci $C_1 \wedge \dots \wedge C_k$ o vom scrie ca mulțimea $\{C_1, \dots, C_k\}$
FNC = mulțime de clauze
- O mulțime de clauze $\mathcal{C} = \{C_1, \dots, C_k\}$ este satisfiabilă dacă $C_1 \wedge \dots \wedge C_k$ este satisfiabilă

Forma clauzală

- Observăm că o FNC este o **conjuncție de clauze**.
- Dacă C_1, \dots, C_k sunt clauze atunci $C_1 \wedge \dots \wedge C_k$ o vom scrie ca mulțimea $\{C_1, \dots, C_k\}$
FNC = mulțime de clauze
- O mulțime de clauze $\mathcal{C} = \{C_1, \dots, C_k\}$ este **satisfiabilă** dacă $C_1 \wedge \dots \wedge C_k$ este satisfiabilă
- Când $k = 0$ obținem **mulțimea de clauze vidă**, pe care o notăm $\{\}$

Forma clauzală

- Observăm că o FNC este o conjuncție de clauze.
- Dacă C_1, \dots, C_k sunt clauze atunci $C_1 \wedge \dots \wedge C_k$ o vom scrie ca mulțimea $\{C_1, \dots, C_k\}$
FNC = mulțime de clauze
- O mulțime de clauze $\mathcal{C} = \{C_1, \dots, C_k\}$ este satisfiabilă dacă $C_1 \wedge \dots \wedge C_k$ este satisfiabilă
- Când $k = 0$ obținem mulțimea de clauze vidă, pe care o notăm $\{\}$
- Prin definiție, mulțimea de clauze vidă $\{\}$ este satisfiabilă.

Forma clauzală

- Observăm că o FNC este o conjuncție de clauze.
- Dacă C_1, \dots, C_k sunt clauze atunci $C_1 \wedge \dots \wedge C_k$ o vom scrie ca mulțimea $\{C_1, \dots, C_k\}$
FNC = mulțime de clauze
- O mulțime de clauze $\mathcal{C} = \{C_1, \dots, C_k\}$ este satisfiabilă dacă $C_1 \wedge \dots \wedge C_k$ este satisfiabilă
- Când $k = 0$ obținem mulțimea de clauze vidă, pe care o notăm $\{\}$
- Prin definiție, mulțimea de clauze vidă $\{\}$ este satisfiabilă.

$\{\}$ este satisfiabilă, dar $\{\square\}$ nu este satisfiabilă

Forma clauzală

- Dacă φ este o formulă în **calculul propozițional**, atunci

$$\varphi^{fc} = \bigwedge_{i=1}^k \bigvee_{j=1}^{n_i} L_{ij} \text{ unde } L_{ij} \text{ sunt literali}$$

Forma clauzală

- Dacă φ este o formulă în **calculul propozițional**, atunci

$$\varphi^{fc} = \bigwedge_{i=1}^k \bigvee_{j=1}^{n_i} L_{ij} \text{ unde } L_{ij} \text{ sunt literali}$$

- Dacă φ o formulă în **logica de ordinul I**, atunci

$$\varphi^{fc} = \forall x_1 \dots \forall x_n \left(\bigwedge_{i=1}^k \bigvee_{j=1}^{n_i} L_{ij} \right) \text{ unde } L_{ij} \text{ sunt literali}$$

Forma clauzală

- Dacă φ este o formulă în **calculul propozițional**, atunci

$$\varphi^{fc} = \bigwedge_{i=1}^k \bigvee_{j=1}^{n_i} L_{ij} \text{ unde } L_{ij} \text{ sunt literali}$$

- Dacă φ o formulă în **logica de ordinul I**, atunci

$$\varphi^{fc} = \forall x_1 \dots \forall x_n \left(\bigwedge_{i=1}^k \bigvee_{j=1}^{n_i} L_{ij} \right) \text{ unde } L_{ij} \text{ sunt literali}$$

φ este **satisfiabilă** dacă și numai dacă

φ^{fc} este satisfiabilă dacă și numai dacă

$\{\{L_{11}, \dots, L_{1n_1}\}, \dots, \{L_{k1}, \dots, L_{kn_k}\}\}$ este satisfiabilă

Forma clauzală

Exemplu

□ În calculul propozițional:

pentru a verifica satisfiabilitatea lui $\varphi := (\neg p \rightarrow \neg q) \rightarrow (p \rightarrow q)$

Forma clauzală

Exemplu

□ În calculul propozițional:

pentru a verifica satisfiabilitatea lui $\varphi := (\neg p \rightarrow \neg q) \rightarrow (p \rightarrow q)$

determinăm $\varphi^{fc} := (\neg p \vee q) \wedge (q \vee \neg p)$

Forma clauzală

Exemplu

□ În calculul propozițional:

pentru a verifica satisfiabilitatea lui $\varphi := (\neg p \rightarrow \neg q) \rightarrow (p \rightarrow q)$

determinăm $\varphi^{fc} := (\neg p \vee q) \wedge (q \vee \neg p)$

și analizăm mulțimea de clauze $\{\{\neg p, q\}, \{q, \neg p\}\}$.

Forma clauzală

Exemplu

- În calculul propozițional:

pentru a verifica satisfiabilitatea lui $\varphi := (\neg p \rightarrow \neg q) \rightarrow (p \rightarrow q)$

determinăm $\varphi^{fc} := (\neg p \vee q) \wedge (q \vee \neg p)$

și analizăm mulțimea de clauze $\{\{\neg p, q\}, \{q, \neg p\}\}$.

- În logica de ordinul I:

pentru a verifica satisfiabilitatea formulei

$\varphi := \forall y \forall z ((P(f(y)) \vee Q(z)) \wedge (Q(z) \rightarrow (\neg P(g(z)) \vee Q(y))))$

Forma clauzală

Exemplu

- În calculul propozițional:

pentru a verifica satisfiabilitatea lui $\varphi := (\neg p \rightarrow \neg q) \rightarrow (p \rightarrow q)$

determinăm $\varphi^{fc} := (\neg p \vee q) \wedge (q \vee \neg p)$

și analizăm mulțimea de clauze $\{\{\neg p, q\}, \{q, \neg p\}\}$.

- În logica de ordinul I:

pentru a verifica satisfiabilitatea formulei

$\varphi := \forall y \forall z ((P(f(y)) \vee Q(z)) \wedge (Q(z) \rightarrow (\neg P(g(z)) \vee Q(y))))$

determinăm

$\varphi^{fc} := \forall y \forall z ((P(f(y)) \vee Q(z)) \wedge (\neg Q(z) \vee \neg P(g(z)) \vee Q(y)))$

Forma clauzală

Exemplu

- În calculul propozițional:

pentru a verifica satisfiabilitatea lui $\varphi := (\neg p \rightarrow \neg q) \rightarrow (p \rightarrow q)$

determinăm $\varphi^{fc} := (\neg p \vee q) \wedge (q \vee \neg p)$

și analizăm mulțimea de clauze $\{\{\neg p, q\}, \{q, \neg p\}\}$.

- În logica de ordinul I:

pentru a verifica satisfiabilitatea formulei

$\varphi := \forall y \forall z ((P(f(y)) \vee Q(z)) \wedge (Q(z) \rightarrow (\neg P(g(z)) \vee Q(y))))$

determinăm

$\varphi^{fc} := \forall y \forall z ((P(f(y)) \vee Q(z)) \wedge (\neg Q(z) \vee \neg P(g(z)) \vee Q(y)))$

și analizăm mulțimea de clauze

$\{\{P(f(y)), Q(z)\}, \{\neg Q(z), \neg P(g(z)), Q(y)\}\}$

Deducție și satisfiabilitate

Fie $\varphi_1, \dots, \varphi_n, \varphi$ formule în logica propozițională (enunțuri în calculul cu predicate).

$\{\varphi_1, \dots, \varphi_n\} \models \varphi$ este echivalent cu

Deducție și satisfiabilitate

Fie $\varphi_1, \dots, \varphi_n, \varphi$ formule în logica propozițională (enunțuri în calculul cu predicate).

$\{\varphi_1, \dots, \varphi_n\} \models \varphi$ este echivalent cu

$\models \varphi_1 \wedge \dots \wedge \varphi_n \rightarrow \varphi$ este echivalent cu

Deducție și satisfiabilitate

Fie $\varphi_1, \dots, \varphi_n, \varphi$ formule în logica propozițională (enunțuri în calculul cu predicate).

$\{\varphi_1, \dots, \varphi_n\} \models \varphi$ este echivalent cu

$\models \varphi_1 \wedge \dots \wedge \varphi_n \rightarrow \varphi$ este echivalent cu

$\models \neg\varphi_1 \vee \dots \vee \neg\varphi_n \vee \varphi$ este echivalent cu

Deducție și satisfiabilitate

Fie $\varphi_1, \dots, \varphi_n, \varphi$ formule în logica propozițională (enunțuri în calculul cu predicate).

$\{\varphi_1, \dots, \varphi_n\} \models \varphi$ este echivalent cu

$\models \varphi_1 \wedge \dots \wedge \varphi_n \rightarrow \varphi$ este echivalent cu

$\models \neg\varphi_1 \vee \dots \vee \neg\varphi_n \vee \varphi$ este echivalent cu

$\varphi_1 \wedge \dots \wedge \varphi_n \wedge \neg\varphi$ este satisfiabilă

Pentru a cerceta satisfiabilitatea este suficient să studiem forme clauzale

$$\{\{L_{11}, \dots, L_{1n_1}\}, \dots, \{L_{k1}, \dots, L_{kn_k}\}\}$$

atât în logica propozițională, cât și în calculul cu predicate.

Rezoluție

Rezoluția este o metodă de verificare a satisfiabilității formelor clauzale.

Rezoluția este o metodă de verificare a satisfiabilității formelor clauzale.

- Rezoluția în calculul propozițional (recap.)
- Rezoluția în logica de ordinul I
 - cazul clauzelor fără variabile
 - cazul general

Rezoluția în calculul propozițional (recap.)

Regula rezoluției

$$\text{Rez} \quad \frac{C_1 \cup \{p\}, C_2 \cup \{\neg p\}}{C_1 \cup C_2}$$

unde C_1, C_2 clauze, iar p este variabila propozițională astfel încât $\{p, \neg p\} \cap C_1 = \emptyset$ și $\{p, \neg p\} \cap C_2 = \emptyset$.

Regula rezoluției

$$\text{Rez} \quad \frac{C_1 \cup \{p\}, C_2 \cup \{\neg p\}}{C_1 \cup C_2}$$

unde C_1, C_2 clauze, iar p este variabila propozițională astfel încât $\{p, \neg p\} \cap C_1 = \emptyset$ și $\{p, \neg p\} \cap C_2 = \emptyset$.

Propoziție

Regula *Rez* păstrează satisfiabilitatea. Sunt echivalente:

- mulțimea de clauze $\{C_1 \cup \{p\}, C_2 \cup \{\neg p\}\}$ este satisfiabilă,
- clauza $C_1 \cup C_2$ este satisfiabilă.

Regula rezoluției

$$\text{Rez} \quad \frac{C_1 \cup \{p\}, C_2 \cup \{\neg p\}}{C_1 \cup C_2}$$

unde C_1, C_2 clauze, iar p este variabila propozițională astfel încât $\{p, \neg p\} \cap C_1 = \emptyset$ și $\{p, \neg p\} \cap C_2 = \emptyset$.

Propoziție

Regula *Rez* păstrează satisfiabilitatea. Sunt echivalente:

- mulțimea de clauze $\{C_1 \cup \{p\}, C_2 \cup \{\neg p\}\}$ este satisfiabilă,
- clauza $C_1 \cup C_2$ este satisfiabilă.

Exemplu

$$\frac{\{p, \neg q\}, \{\neg p, q\}}{\{q, \neg q\}}$$

Regula rezoluției

$$\text{Rez} \quad \frac{C_1 \cup \{p\}, C_2 \cup \{\neg p\}}{C_1 \cup C_2}$$

unde C_1, C_2 clauze, iar p este variabila propozițională astfel încât $\{p, \neg p\} \cap C_1 = \emptyset$ și $\{p, \neg p\} \cap C_2 = \emptyset$.

Propoziție

Regula *Rez* păstrează satisfiabilitatea. Sunt echivalente:

- mulțimea de clauze $\{C_1 \cup \{p\}, C_2 \cup \{\neg p\}\}$ este satisfiabilă,
- clauza $C_1 \cup C_2$ este satisfiabilă.

Exemplu

$$\frac{\{p, \neg q\}, \{\neg p, q\}}{\{q, \neg q\}}$$

Este mulțimea de clauze $\{\{p, \neg q\}, \{\neg p, q\}\}$ satisfiabilă?

Derivare prin rezoluție

Fie \mathcal{C} o mulțime de clauze. O **derivare prin rezoluție** din \mathcal{C} este o secvență finită de clauze astfel încât fiecare clauză este din \mathcal{C} sau rezultă din clauzele anterioare prin rezoluție (este **rezolvent**).

Derivare prin rezoluție

Fie \mathcal{C} o mulțime de clauze. O **derivare prin rezoluție** din \mathcal{C} este o secvență finită de clauze astfel încât fiecare clauză este din \mathcal{C} sau rezultă din clauzele anterioare prin rezoluție (este **rezolvent**).

Exemplu

Fie $\mathcal{C} = \{\{\neg q, \neg p\}, \{q\}, \{p\}\}$ o mulțime de clauze. O derivare prin rezoluție pentru \square din \mathcal{C} este

$$C_1 = \{\neg q, \neg p\}$$

$$C_2 = \{q\}$$

$$C_3 = \{\neg p\} \quad (\text{Rez}, C_1, C_2)$$

$$C_4 = \{p\}$$

$$C_5 = \square \quad (\text{Rez}, C_3, C_4)$$

Derivare prin rezoluție

Fie \mathcal{C} o mulțime de clauze. O **derivare prin rezoluție** din \mathcal{C} este o secvență finită de clauze astfel încât fiecare clauză este din \mathcal{C} sau rezultă din clauzele anterioare prin rezoluție (este **rezolvent**).

Exemplu

Fie $\mathcal{C} = \{\{\neg q, \neg p\}, \{q\}, \{p\}\}$ o mulțime de clauze. O derivare prin rezoluție pentru \square din \mathcal{C} este

$$C_1 = \{\neg q, \neg p\}$$

$$C_2 = \{q\}$$

$$C_3 = \{\neg p\} \quad (\text{Rez}, C_1, C_2)$$

$$C_4 = \{p\}$$

$$C_5 = \square \quad (\text{Rez}, C_3, C_4)$$

Teorema de completitudine

$\models \varphi$ dacă și numai dacă există o derivare prin rezoluție a lui \square din $(\neg \varphi)^{fc}$.

Procedura Davis-Putnam DPP (informal)

Intrare: o mulțime \mathcal{C} de clauze

Se repetă următorii pași:

- se elimină clauzele triviale
- se alege o variabilă p
- se adaugă la mulțimea de clauze toți rezolvenții obținuți prin aplicarea *Rez* pe variabila p
- se șterg toate clauzele care conțin p sau $\neg p$

Ieșire: dacă la un pas s-a obținut □, mulțimea \mathcal{C} nu este satisfiabilă; altfel \mathcal{C} este satisfiabilă.

Procedura Davis-Putnam DPP

Exemplu

Este $\mathcal{C}_0 = \{\{p, \neg r\}, \{q, p\}, \{q, \neg p, r\}, \{q, \neg r\}\}$ satisfiabilă?

Procedura Davis-Putnam DPP

Exemplu

Este $\mathcal{C}_0 = \{\{p, \neg r\}, \{q, p\}, \{q, \neg p, r\}, \{q, \neg r\}\}$ satisfiabilă?

Alegem variabila r și selectăm $\mathcal{C}_0^r := \{\{q, \neg p, r\}\}$,

$\mathcal{C}_0^{\neg r} := \{\{p, \neg r\}, \{q, \neg r\}\}$.

Mulțimea rezolvenților posibili este $\mathcal{R}_0 := \{\{q, \neg p, p\}, \{q, \neg p\}\}$;

Se observă că $p, \neg p \in \{q, \neg p, p\}$ deci $\mathcal{R}_0 := \{\{q, \neg p\}\}$

Procedura Davis-Putnam DPP

Exemplu

Este $\mathcal{C}_0 = \{\{p, \neg r\}, \{q, p\}, \{q, \neg p, r\}, \{q, \neg r\}\}$ satisfiabilă?

Alegem variabila r și selectăm $\mathcal{C}_0^r := \{\{q, \neg p, r\}\}$,

$\mathcal{C}_0^{\neg r} := \{\{p, \neg r\}, \{q, \neg r\}\}$.

Mulțimea rezolvenților posibili este $\mathcal{R}_0 := \{\{q, \neg p, p\}, \{q, \neg p\}\}$;

Se observă că $p, \neg p \in \{q, \neg p, p\}$ deci $\mathcal{R}_0 := \{\{q, \neg p\}\}$

Se elimină clauzele în care apare r și se adaugă noii rezolvenți

$\mathcal{C}_1 := \{\{q, p\}, \{q, \neg p\}\}$

Procedura Davis-Putnam DPP

Exemplu

Este $\mathcal{C}_0 = \{\{p, \neg r\}, \{q, p\}, \{q, \neg p, r\}, \{q, \neg r\}\}$ satisfiabilă?

Alegem variabila r și selectăm $\mathcal{C}_0^r := \{\{q, \neg p, r\}\}$,

$\mathcal{C}_0^{\neg r} := \{\{p, \neg r\}, \{q, \neg r\}\}$.

Mulțimea rezolvenților posibili este $\mathcal{R}_0 := \{\{q, \neg p, p\}, \{q, \neg p\}\}$;

Se observă că $p, \neg p \in \{q, \neg p, p\}$ deci $\mathcal{R}_0 := \{\{q, \neg p\}\}$

Se elimină clauzele în care apare r și se adaugă noii rezolvenți

$\mathcal{C}_1 := \{\{q, p\}, \{q, \neg p\}\}$

Alegem variabila q și selectăm $\mathcal{C}_1^q := \{\{q, p\}, \{q, \neg p\}\}$, $\mathcal{C}_1^{\neg q} := \emptyset$.

Mulțimea rezolvenților posibili este vidă $\mathcal{R}_1 := \emptyset$.

Procedura Davis-Putnam DPP

Exemplu

Este $\mathcal{C}_0 = \{\{p, \neg r\}, \{q, p\}, \{q, \neg p, r\}, \{q, \neg r\}\}$ satisfiabilă?

Alegem variabila r și selectăm $\mathcal{C}_0^r := \{\{q, \neg p, r\}\}$,

$\mathcal{C}_0^{\neg r} := \{\{p, \neg r\}, \{q, \neg r\}\}$.

Mulțimea rezolvenților posibili este $\mathcal{R}_0 := \{\{q, \neg p, p\}, \{q, \neg p\}\}$;

Se observă că $p, \neg p \in \{q, \neg p, p\}$ deci $\mathcal{R}_0 := \{\{q, \neg p\}\}$

Se elimină clauzele în care apare r și se adaugă noii rezolvenți

$\mathcal{C}_1 := \{\{q, p\}, \{q, \neg p\}\}$

Alegem variabila q și selectăm $\mathcal{C}_1^q := \{\{q, p\}, \{q, \neg p\}\}$, $\mathcal{C}_1^{\neg q} := \emptyset$.

Mulțimea rezolvenților posibili este vidă $\mathcal{R}_1 := \emptyset$.

Se elimină clauzele în care apare q și se adaugă noii rezolvenți

$\mathcal{C}_2 := \{\}$ mulțimea de clauze vidă

Procedura Davis-Putnam DPP

Exemplu

Este $\mathcal{C}_0 = \{\{p, \neg r\}, \{q, p\}, \{q, \neg p, r\}, \{q, \neg r\}\}$ satisfiabilă?

Alegem variabila r și selectăm $\mathcal{C}_0^r := \{\{q, \neg p, r\}\}$,

$\mathcal{C}_0^{\neg r} := \{\{p, \neg r\}, \{q, \neg r\}\}$.

Mulțimea rezolvenților posibili este $\mathcal{R}_0 := \{\{q, \neg p, p\}, \{q, \neg p\}\}$;

Se observă că $p, \neg p \in \{q, \neg p, p\}$ deci $\mathcal{R}_0 := \{\{q, \neg p\}\}$

Se elimină clauzele în care apare r și se adaugă noii rezolvenți

$\mathcal{C}_1 := \{\{q, p\}, \{q, \neg p\}\}$

Alegem variabila q și selectăm $\mathcal{C}_1^q := \{\{q, p\}, \{q, \neg p\}\}$, $\mathcal{C}_1^{\neg q} := \emptyset$.

Mulțimea rezolvenților posibili este vidă $\mathcal{R}_1 := \emptyset$.

Se elimină clauzele în care apare q și se adaugă noii rezolvenți

$\mathcal{C}_2 := \{\}$ mulțimea de clauze vidă

Deoarece $\{\}$ este satisfiabilă, rezultă că \mathcal{C}_0 este satisfiabilă.

Procedura Davis-Putnam DPP

Exemplu

Este $\mathcal{C}_0 = \{\{p, \neg r\}, \{q, p\}, \{q, \neg p, r\}, \{q, \neg r\}\}$ satisfiabilă?

Alegem variabila r și selectăm $\mathcal{C}_0^r := \{\{q, \neg p, r\}\}$,

$\mathcal{C}_0^{\neg r} := \{\{p, \neg r\}, \{q, \neg r\}\}$.

Mulțimea rezolvenților posibili este $\mathcal{R}_0 := \{\{q, \neg p, p\}, \{q, \neg p\}\}$;

Se observă că $p, \neg p \in \{q, \neg p, p\}$ deci $\mathcal{R}_0 := \{\{q, \neg p\}\}$

Se elimină clauzele în care apare r și se adaugă noii rezolvenți

$\mathcal{C}_1 := \{\{q, p\}, \{q, \neg p\}\}$

Alegem variabila q și selectăm $\mathcal{C}_1^q := \{\{q, p\}, \{q, \neg p\}\}$, $\mathcal{C}_1^{\neg q} := \emptyset$.

Mulțimea rezolvenților posibili este vidă $\mathcal{R}_1 := \emptyset$.

Se elimină clauzele în care apare q și se adaugă noii rezolvenți

$\mathcal{C}_2 := \{\}$ mulțimea de clauze vidă

Deoarece $\{\}$ este satisfiabilă, rezultă că \mathcal{C}_0 este satisfiabilă.

Atenție! La fiecare pas se alege pentru prelucrare o **singură** variabilă.

Rezoluția în logica de ordinul I

Clauze închise

- Fie C o clauză. Spunem că C' este o **instanță** a lui C dacă există o substituție $\theta : V \rightarrow Trm_{\mathcal{L}}$ astfel încât $C' = \theta(C)$.

Clauze închise

- Fie C o clauză. Spunem că C' este o **instanță** a lui C dacă există o substituție $\theta : V \rightarrow Trm_{\mathcal{L}}$ astfel încât $C' = \theta(C)$.

Spunem că C' este o **instanță închisă** a lui C dacă există o substituție $\theta : V \rightarrow T_{\mathcal{L}}$ such that $C' = \theta(C)$ (C' se obține din C înlocuind variabilele cu termeni din universul Herbrand)

Clauze închise

- Fie C o clauză. Spunem că C' este o **instanță** a lui C dacă există o substituție $\theta : V \rightarrow Trm_{\mathcal{L}}$ astfel încât $C' = \theta(C)$.

Spunem că C' este o **instanță închisă** a lui C dacă există o substituție $\theta : V \rightarrow T_{\mathcal{L}}$ such that $C' = \theta(C)$ (C' se obține din C înlocuind variabilele cu termeni din universul Herbrand)

- Fie \mathcal{C} o mulțime de clauze. Definim

$$\mathcal{H}(\mathcal{C}) := \{\theta(C) \mid C \in \mathcal{C}, \theta : V \rightarrow T_{\mathcal{L}}\}$$

$\mathcal{H}(\mathcal{C})$ este mulțimea instanțelor închise ale clauzelor din \mathcal{C} .

Clauze închise

- Fie C o clauză. Spunem că C' este o **instanță** a lui C dacă există o substituție $\theta : V \rightarrow Trm_{\mathcal{L}}$ astfel încât $C' = \theta(C)$.

Spunem că C' este o **instanță închisă** a lui C dacă există o substituție $\theta : V \rightarrow T_{\mathcal{L}}$ such that $C' = \theta(C)$ (C' se obține din C înlocuind variabilele cu termeni din universul Herbrand)

- Fie \mathcal{C} o mulțime de clauze. Definim

$$\mathcal{H}(\mathcal{C}) := \{\theta(C) \mid C \in \mathcal{C}, \theta : V \rightarrow T_{\mathcal{L}}\}$$

$\mathcal{H}(\mathcal{C})$ este mulțimea instanțelor închise ale clauzelor din \mathcal{C} .

Teoremă

O mulțime de clauze \mathcal{C} este satisfiabilă dacă și numai dacă $\mathcal{H}(\mathcal{C})$ este satisfiabilă. O mulțime de clauze \mathcal{C} este nesatisfiabilă dacă și numai dacă există o submulțime finită a lui $\mathcal{H}(\mathcal{C})$ care este nesatisfiabilă.

Clauze închise

Exemplu

Cercetați satisfiabilitatea mulțimii de clauze

$$\mathcal{C} = \{\{\neg P(x), Q(x)\}, \{P(y)\}, \{\neg Q(z)\}\}$$

Dacă c este constantă atunci

$$\{\{\neg P(c), Q(c)\}, \{P(c)\}, \{\neg Q(c)\}\} \subseteq \mathcal{H}(\mathcal{C}).$$

Clauze închise

Exemplu

Cercetați satisfiabilitatea mulțimii de clauze

$$\mathcal{C} = \{\{\neg P(x), Q(x)\}, \{P(y)\}, \{\neg Q(z)\}\}$$

Dacă c este constantă atunci

$$\{\{\neg P(c), Q(c)\}, \{P(c)\}, \{\neg Q(c)\}\} \subseteq \mathcal{H}(\mathcal{C}).$$

Considerăm toate valorile de adevăr pentru $P(c)$ și $Q(c)$:

$P(c)$	$Q(c)$	$(\neg P(c) \vee Q(c)) \wedge P(c) \wedge \neg Q(c)$
0	0	0
0	1	0
1	0	0
1	1	0

Clauze închise

Exemplu

Cercetați satisfiabilitatea mulțimii de clauze

$$\mathcal{C} = \{\{\neg P(x), Q(x)\}, \{P(y)\}, \{\neg Q(z)\}\}$$

Dacă c este constantă atunci

$$\{\{\neg P(c), Q(c)\}, \{P(c)\}, \{\neg Q(c)\}\} \subseteq \mathcal{H}(\mathcal{C}).$$

Considerăm toate valorile de adevăr pentru $P(c)$ și $Q(c)$:

$P(c)$	$Q(c)$	$(\neg P(c) \vee Q(c)) \wedge P(c) \wedge \neg Q(c)$
0	0	0
0	1	0
1	0	0
1	1	0

$\{\{\neg P(c), Q(c)\}, \{P(c)\}, \{\neg Q(c)\}\}$ este nesatisfiabilă, deci \mathcal{C} este nesatisfiabilă.

Putem gândi formulele atomice închise ca variabile propoziționale.

Rezoluția pe clauze închise

$$\text{Rez} \quad \frac{C_1 \cup \{L\}, C_2 \cup \{\neg L\}}{C_1 \cup C_2}$$

unde C_1, C_2 **clauze închise**, iar L este o **formulă atomică închisă** astfel încât $\{L, \neg L\} \cap C_1 = \emptyset$ și $\{L, \neg L\} \cap C_2 = \emptyset$.

Rezoluția pe clauze închise

$$\text{Rez} \frac{C_1 \cup \{L\}, C_2 \cup \{\neg L\}}{C_1 \cup C_2}$$

unde C_1, C_2 **clauze închise**, iar L este o **formulă atomică închisă** astfel încât $\{L, \neg L\} \cap C_1 = \emptyset$ și $\{L, \neg L\} \cap C_2 = \emptyset$.

Propoziție

Regula *Rez* păstrează satisfiabilitatea. Sunt echivalente:

- mulțimea de clauze $\{C_1 \cup \{L\}, C_2 \cup \{\neg L\}\}$ este satisfiabilă,
- clauza $C_1 \cup C_2$ este satisfiabilă.

Rezoluția pe clauze închise

$$\text{Rez} \quad \frac{C_1 \cup \{L\}, C_2 \cup \{\neg L\}}{C_1 \cup C_2}$$

unde C_1, C_2 **clauze închise**, iar L este o **formulă atomică închisă** astfel încât $\{L, \neg L\} \cap C_1 = \emptyset$ și $\{L, \neg L\} \cap C_2 = \emptyset$.

Propoziție

Regula *Rez* păstrează satisfiabilitatea. Sunt echivalente:

- mulțimea de clauze $\{C_1 \cup \{L\}, C_2 \cup \{\neg L\}\}$ este satisfiabilă,
- clauza $C_1 \cup C_2$ este satisfiabilă.

Teoremă

Fie φ o formulă arbitrară în logica de ordinul I. Atunci $\models \varphi$ dacă și numai dacă există o derivare pentru \square din $\mathcal{H}(\mathcal{C})$ folosind *Rez*, unde \mathcal{C} este mulțimea de clauze asociată lui $(\neg\varphi)^{fc}$.

Rezoluția pe clauze închise

Exemplu

Fie f, g simboluri de funcții unare, P, Q simboluri de predicate unare. Cercetați satisfiabilitatea formulei:

$$\varphi = \forall x((\neg P(x) \vee Q(f(x))) \wedge P(g(x)) \wedge \neg Q(x))$$

Rezoluția pe clauze închise

Exemplu

Fie f, g simboluri de funcții unare, P, Q simboluri de predicate unare. Cercetați satisfiabilitatea formulei:

$$\varphi = \forall x((\neg P(x) \vee Q(f(x))) \wedge P(g(x)) \wedge \neg Q(x))$$

Determinăm forma clauzală:

$$\mathcal{C} = \{\{\neg P(x), Q(f(x))\}, \{P(g(x))\}, \{\neg Q(x)\}\}$$

Rezoluția pe clauze închise

Exemplu

Fie f, g simboluri de funcții unare, P, Q simboluri de predicate unare.
Cercetați satisfiabilitatea formulei:

$$\varphi = \forall x((\neg P(x) \vee Q(f(x))) \wedge P(g(x)) \wedge \neg Q(x))$$

Determinăm forma clauzală:

$$\mathcal{C} = \{\{\neg P(x), Q(f(x))\}, \{P(g(x))\}, \{\neg Q(x)\}\}$$

Pentru c o constantă obținem următoarea derivare:

$$C_1 = \{\neg P(g(c)), Q(f(g(c)))\}$$

$$C_2 = \{P(g(c))\}$$

$$C_3 = \{Q(f(g(c)))\}$$

Rez, C_1, C_2

$$C_4 = \{\neg Q(f(g(c)))\}$$

$$C_5 = \square$$

Rez, C_3, C_4

Rezoluția pe clauze arbitrare

Observații:

- Unificarea literalilor revine la unificarea argumentelor

Dacă $\sigma : V \rightarrow Trm_{\mathcal{L}}$ o substituție, atunci sunt echivalente

- $\sigma(P(t_1, \dots, t_n)) = \sigma(P(t'_1, \dots, t'_n))$
- $\sigma(\neg P(t_1, \dots, t_n)) = \sigma(\neg P(t'_1, \dots, t'_n))$
- $\sigma(t_1) = \sigma(t'_1), \dots, \sigma(t_n) = \sigma(t'_n)$

Rezoluția pe clauze arbitrare

Observații:

- Unificarea literalilor revine la unificarea argumentelor

Dacă $\sigma : V \rightarrow Trm_{\mathcal{L}}$ o substituție, atunci sunt echivalente

- $\sigma(P(t_1, \dots, t_n)) = \sigma(P(t'_1, \dots, t'_n))$
- $\sigma(\neg P(t_1, \dots, t_n)) = \sigma(\neg P(t'_1, \dots, t'_n))$
- $\sigma(t_1) = \sigma(t'_1), \dots, \sigma(t_n) = \sigma(t'_n)$

- Redenumirea variabilelor în clauze păstrează validitatea

Exemplu

Deoarece $\forall x(\varphi \wedge \psi) \models (\forall x\varphi) \wedge (\forall x\psi)$ obținem

$$\forall x((P_1(x) \vee P_2(x)) \wedge (Q_1(x) \vee Q_2(x)))$$

$$\models (\forall x(P_1(x) \vee P_2(x))) \wedge (\forall x(Q_1(x) \vee Q_2(x)))$$

$$\models (\forall x(P_1(x) \vee P_2(x))) \wedge (\forall y(Q_1(y) \vee Q_2(y)))$$

$$\models \forall x \forall y (P_1(x) \vee P_2(x)) \wedge (Q_1(y) \vee Q_2(y))$$

Rezoluția pe clauze arbitrare

Regula rezoluției pentru clauze arbitrare

$$\text{Rez} \frac{C_1, C_2}{(\sigma C_1 \setminus \sigma Lit_1) \cup (\sigma C_2 \setminus \sigma Lit_2)}$$

dacă următoarele condiții sunt satisfăcute:

- 1 C_1, C_2 clauze **care nu au variabile comune**,
- 2 $Lit_1 \subseteq C_1$ și $Lit_2 \subseteq C_2$ sunt **mulțimi de literali**,
- 3 σ este un **unificator** pentru Lit_1 și Lit_2^c , adică σ unifică **toți literalii** din Lit_1 și Lit_2^c .

O clauză C se numește **rezolvent** pentru C_1 și C_2 dacă există o **redenumire de variabile** $\theta : V \rightarrow V$ astfel încât C_1 și θC_2 nu au variabile comune și C se obține din C_1 și θC_2 prin *Rez*.

Rezoluția în logica de ordinul I

Exemplu

Găsiți un rezolvent pentru clauzele:

$$C_1 = \{P(f(x), g(y)), Q(x, y)\} \text{ și}$$

$$C_2 = \{\neg P(f(f(a)), g(y)), Q(f(a), g(y))\}$$

- redenumim variabilele pentru a satisface condițiile din *Rez*
 $\theta C_2 = \{\neg P(f(f(a)), g(z)), Q(f(a), g(z))\}$ unde $\theta = \{y \leftarrow z\}$

Rezoluția în logica de ordinul I

Exemplu

Găsiți un rezolvent pentru clauzele:

$$C_1 = \{P(f(x), g(y)), Q(x, y)\} \text{ și}$$

$$C_2 = \{\neg P(f(f(a)), g(y)), Q(f(a), g(y))\}$$

- redenumim variabilele pentru a satisface condițiile din *Rez*
 $\theta C_2 = \{\neg P(f(f(a)), g(z)), Q(f(a), g(z))\}$ unde $\theta = \{y \leftarrow z\}$

- determinăm Lit_1 și Lit_2
 $Lit_1 = \{P(f(x), g(y))\}$ și $Lit_2 = \{\neg P(f(f(a)), g(z))\}$

Rezoluția în logica de ordinul I

Exemplu

Găsiți un rezolvent pentru clauzele:

$$C_1 = \{P(f(x), g(y)), Q(x, y)\} \text{ și}$$

$$C_2 = \{\neg P(f(f(a)), g(y)), Q(f(a), g(y))\}$$

- redenumim variabilele pentru a satisface condițiile din Rez
 $\theta C_2 = \{\neg P(f(f(a)), g(z)), Q(f(a), g(z))\}$ unde $\theta = \{y \leftarrow z\}$

- determinăm Lit_1 și Lit_2

$$Lit_1 = \{P(f(x), g(y))\} \text{ și } Lit_2 = \{\neg P(f(f(a)), g(z))\}$$

- găsim un unificator σ care este unificator pentru

$$Lit_1 = \{P(f(x), g(y))\} \text{ și } Lit_2^\sigma = \{P(f(f(a)), g(z))\}$$

$$\sigma = \{x \leftarrow f(a), y \leftarrow z\}$$

Rezoluția în logica de ordinul I

Exemplu

Găsiți un rezolvent pentru clauzele:

$$C_1 = \{P(f(x), g(y)), Q(x, y)\} \text{ și}$$

$$C_2 = \{\neg P(f(f(a)), g(y)), Q(f(a), g(y))\}$$

- redenumim variabilele pentru a satisface condițiile din Rez
 $\theta C_2 = \{\neg P(f(f(a)), g(z)), Q(f(a), g(z))\}$ unde $\theta = \{y \leftarrow z\}$

- determinăm Lit_1 și Lit_2

$$Lit_1 = \{P(f(x), g(y))\} \text{ și } Lit_2 = \{\neg P(f(f(a)), g(z))\}$$

- găsim un unificator σ care este unificator pentru

$$Lit_1 = \{P(f(x), g(y))\} \text{ și } Lit_2^\sigma = \{P(f(f(a)), g(z))\}$$

$$\sigma = \{x \leftarrow f(a), y \leftarrow z\}$$

- Rezolventul este $C = (\sigma C_1 \setminus \sigma Lit_1) \cup (\sigma(\theta C_2) \setminus \sigma Lit_2)$

$$C = \{Q(f(a), z), Q(f(a), g(z))\}$$

Rezoluția în logica de ordinul I

- Fie \mathcal{C} o mulțime de clauze. O **derivare prin rezoluție** din mulțimea \mathcal{C} pentru o clauză C este o secvență C_1, \dots, C_n astfel încât $C_n = C$ și, pentru fiecare $i \in \{1, \dots, n\}$, $C_i \in \mathcal{C}$ sau C_i este un rezolvent pentru două cauze C_j, C_k cu $j, k < i$.

Rezoluția în logica de ordinul I

- Fie \mathcal{C} o mulțime de clauze. O **derivare prin rezoluție** din mulțimea \mathcal{C} pentru o clauză C este o secvență C_1, \dots, C_n astfel încât $C_n = C$ și, pentru fiecare $i \in \{1, \dots, n\}$, $C_i \in \mathcal{C}$ sau C_i este un rezolvent pentru două cauze C_j, C_k cu $j, k < i$.

Teoremă

O mulțime de clauze \mathcal{C} este nesatisfiabilă dacă și numai dacă există o derivare a clauzei vide \square din \mathcal{C} prin *Rez*.

Rezoluția este corectă și completă în calculul cu predicate,
dar nu este procedură de decizie.

Rezoluția în logica de ordinul I

Exemplu

Găsiți o derivare a \square din $\mathcal{C} = \{C_1, C_2, C_3, C_4\}$ unde:

$$C_1 = \{ \neg P(x, y), P(y, x) \}$$

$$C_2 = \{ \neg P(x, y), \neg P(y, z), P(x, z) \}$$

$$C_3 = \{ P(x, f(x)) \}$$

$$C_4 = \{ \neg P(x, x) \}$$

Rezoluția în logica de ordinul I

Exemplu

Găsiți o derivare a \square din $\mathcal{C} = \{C_1, C_2, C_3, C_4\}$ unde:

$$C_1 = \{ \neg P(x, y), P(y, x) \}$$

$$C_2 = \{ \neg P(x, y), \neg P(y, z), P(x, z) \}$$

$$C_3 = \{ P(x, f(x)) \}$$

$$C_4 = \{ \neg P(x, x) \}$$

$$C'_3 = \{ P(x_1, f(x_1)) \}$$

$$C_5 = \{ P(f(x), x) \}$$

redenumire în C_3

Rez, $\sigma = \{x_1 \leftarrow x, y \leftarrow f(x)\}, C_1, C'_3$

Rezoluția în logica de ordinul I

Exemplu

Găsiți o derivare a \square din $\mathcal{C} = \{C_1, C_2, C_3, C_4\}$ unde:

$$C_1 = \{ \neg P(x, y), P(y, x) \}$$

$$C_2 = \{ \neg P(x, y), \neg P(y, z), P(x, z) \}$$

$$C_3 = \{ P(x, f(x)) \}$$

$$C_4 = \{ \neg P(x, x) \}$$

$$C'_3 = \{ P(x_1, f(x_1)) \}$$

redenumire în C_3

$$C_5 = \{ P(f(x), x) \}$$

$\text{Rez}, \sigma = \{x_1 \leftarrow x, y \leftarrow f(x)\}, C_1, C'_3$

$$C''_3 = \{ P(x_2, f(x_2)) \}$$

redenumire în C_3

$$C_6 = \{ \neg P(f(x), z), P(x, z) \}$$

$\text{Rez}, \sigma = \{x_2 \leftarrow x, y \leftarrow f(x)\}, C_2, C''_3$

Rezoluția în logica de ordinul I

Exemplu

Găsiți o derivare a \square din $\mathcal{C} = \{C_1, C_2, C_3, C_4\}$ unde:

$$C_1 = \{ \neg P(x, y), P(y, x) \}$$

$$C_2 = \{ \neg P(x, y), \neg P(y, z), P(x, z) \}$$

$$C_3 = \{ P(x, f(x)) \}$$

$$C_4 = \{ \neg P(x, x) \}$$

$$C'_3 = \{ P(x_1, f(x_1)) \}$$

redenumire în C_3

$$C_5 = \{ P(f(x), x) \}$$

Rez, $\sigma = \{x_1 \leftarrow x, y \leftarrow f(x)\}, C_1, C'_3$

$$C''_3 = \{ P(x_2, f(x_2)) \}$$

redenumire în C_3

$$C_6 = \{ \neg P(f(x), z), P(x, z) \}$$

Rez, $\sigma = \{x_2 \leftarrow x, y \leftarrow f(x)\}, C_2, C''_3$

$$C'_5 = \{ P(f(x_3), x_3) \}$$

redenumire în C_5

$$C_7 = \{ P(x, x) \}$$

Rez, $\sigma = \{x_3 \leftarrow x, z \leftarrow x\}, C_6, C'_5$

Rezoluția în logica de ordinul I

Exemplu

Găsiți o derivare a \square din $\mathcal{C} = \{C_1, C_2, C_3, C_4\}$ unde:

$$C_1 = \{ \neg P(x, y), P(y, x) \}$$

$$C_2 = \{ \neg P(x, y), \neg P(y, z), P(x, z) \}$$

$$C_3 = \{ P(x, f(x)) \}$$

$$C_4 = \{ \neg P(x, x) \}$$

$$C'_3 = \{ P(x_1, f(x_1)) \}$$

$$C_5 = \{ P(f(x), x) \}$$

$$C''_3 = \{ P(x_2, f(x_2)) \}$$

$$C_6 = \{ \neg P(f(x), z), P(x, z) \}$$

$$C'_5 = \{ P(f(x_3), x_3) \}$$

$$C_7 = \{ P(x, x) \}$$

$$C'_4 = \{ \neg P(x_4, x_4) \}$$

$$C_5 = \square$$

redenumire în C_3

$\text{Rez}, \sigma = \{x_1 \leftarrow x, y \leftarrow f(x)\}, C_1, C'_3$

redenumire în C_3

$\text{Rez}, \sigma = \{x_2 \leftarrow x, y \leftarrow f(x)\}, C_2, C''_3$

redenumire în C_5

$\text{Rez}, \sigma = \{x_3 \leftarrow x, z \leftarrow x\}, C_6, C'_5$

redenumire în C_4

$\text{Rez}, \sigma = \{x_4 \leftarrow x\}, C_7, C'_4$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

Cercetați dacă din ipotezele (i1)-(i6) se deduce (c), unde

- (i1) Jack owns a dog.
- (i2) Anyone who owns a dog is a lover of animals.
- (i3) Lovers of animals do not kill animals.
- (i4) Either Jack killed Tuna or curiosity killed Tuna.
- (i5) Tuna is a cat.
- (i6) All cats are animals.
- (c) Curiosity killed Tuna.

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

Cercetați dacă din ipotezele (i1)-(i6) se deduce (c), unde

- (i1) Jack owns a dog.
- (i2) Anyone who owns a dog is a lover of animals.
- (i3) Lovers of animals do not kill animals.
- (i4) Either Jack killed Tuna or curiosity killed Tuna.
- (i5) Tuna is a cat.
- (i6) All cats are animals.
- (c) Curiosity killed Tuna.

Vom formaliza ipotezele și concluzia în logica de ordinul I și vom face demonstrația folosind rezoluția.

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

Formalizăm ipotezele și determinăm forma clauzală:

(i1) Jack owns a dog.

$\exists x (D(x) \wedge O(jack, x))$

$\mathbf{R} = \{D, O\}, \mathbf{C} = \{jack\}$

$D(dog) \wedge O(jack, dog)$

Skolemizare

$\mathbf{R} = \{D, O\}, \mathbf{C} = \{jack, dog\}$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

(i2) Anyone who owns a dog is a lover_of_animals.

$$\forall x (\exists y (D(y) \wedge O(x, y))) \rightarrow L(x) \quad \mathbf{R} = \{D, O, L\}, \mathbf{C} = \{jack, dog\}$$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

(i2) Anyone who owns a dog is a lover_of_animals.

$$\forall x (\exists y (D(y) \wedge O(x, y))) \rightarrow L(x) \quad \mathbf{R} = \{D, O, L\}, \mathbf{C} = \{jack, dog\}$$

$$\forall x ((\neg(\exists y (D(y) \wedge O(x, y))) \vee L(x))$$

$$\forall x ((\forall y (\neg D(y) \vee \neg O(x, y))) \vee L(x))$$

$$\forall x \forall y (\neg D(y) \vee \neg O(x, y)) \vee L(x)$$

$$\neg D(y) \vee \neg O(x, y) \vee L(x)$$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

(i3) Lovers_of_animals do not kill animals.

$$\forall x (L(x) \rightarrow (\forall y A(y) \rightarrow \neg K(x, y)))$$

$$\mathbf{R} = \{D, O, L, A, K\}, \mathbf{C} = \{jack, dog\}$$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

(i3) Lovers_of_animals do not kill animals.

$$\forall x (L(x) \rightarrow (\forall y A(y) \rightarrow \neg K(x, y)))$$

$$\mathbf{R} = \{D, O, L, A, K\}, \mathbf{C} = \{jack, dog\}$$

$$\forall x (\neg L(x) \vee (\forall y \neg A(y) \vee \neg K(x, y)))$$

$$\forall x \forall y (\neg L(x) \vee \neg A(y) \vee \neg K(x, y))$$

$$\neg L(x) \vee \neg A(y) \vee \neg K(x, y)$$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

(i4) Either Jack killed Tuna or curiosity killed Tuna.

$K(\text{jack}, \text{tuna}) \vee K(\text{curiosity}, \text{tuna})$

$\mathbf{R} = \{D, O, L, A, K\}, \mathbf{C} = \{\text{jack}, \text{dog}, \text{tuna}, \text{curiosity}\}$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

(i4) Either Jack killed Tuna or curiosity killed Tuna.

$K(jack, tuna) \vee K(curiosity, tuna)$

$\mathbf{R} = \{D, O, L, A, K\}, \mathbf{C} = \{jack, dog, tuna, curiosity\}$

(i5) Tuna is a cat.

$C(tuna)$

$\mathbf{R} = \{D, O, L, A, K, C\}, \mathbf{C} = \{jack, dog, tuna, curiosity\}$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

(i4) Either Jack killed Tuna or curiosity killed Tuna.

$$K(jack, tuna) \vee K(curiosity, tuna)$$

$$\mathbf{R} = \{D, O, L, A, K\}, \mathbf{C} = \{jack, dog, tuna, curiosity\}$$

(i5) Tuna is a cat.

$$C(tuna)$$

$$\mathbf{R} = \{D, O, L, A, K, C\}, \mathbf{C} = \{jack, dog, tuna, curiosity\}$$

(i6) All cats are animals.

$$\forall x C(x) \rightarrow A(x)$$

$$\neg C(x) \vee A(x)$$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

- (i1) $D(dog) \wedge O(jack, dog)$
- (i2) $\neg D(y) \vee \neg O(x, y) \vee L(x)$
- (i3) $\neg L(x) \vee \neg A(y) \vee \neg K(x, y)$
- (i4) $K(jack, tuna) \vee K(curiosity, tuna)$
- (i5) $C(tuna)$
- (i6) $\neg C(x) \vee A(x)$
- (c) $K(curiosity, tuna)$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

- (i1) $D(dog)$
- (i1) $O(jack, dog)$
- (i2) $\neg D(y) \vee \neg O(x, y) \vee L(x)$
- (i3) $\neg L(x) \vee \neg A(y) \vee \neg K(x, y)$
- (i4) $K(jack, tuna) \vee K(curiosity, tuna)$
- (i5) $C(tuna)$
- (i6) $\neg C(x) \vee A(x)$
- (¬c) $\neg K(curiosity, tuna)$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

$D(dog)$

$O(jack, dog)$

$\neg D(y) \vee \neg O(x, y) \vee L(x)$

$\neg L(x) \vee \neg A(y) \vee \neg K(x, y)$

$K(jack, tuna) \vee K(curiosity, tuna)$

$C(tuna)$

$\neg C(x) \vee A(x)$

$\neg K(curiosity, tuna)$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

$D(dog)$

$O(jack, dog)$

$\neg D(y) \vee \neg O(x, y) \vee L(x)$

$\neg L(x) \vee \neg A(y) \vee \neg K(x, y)$

$K(jack, tuna)$

$C(tuna)$

$\neg C(x) \vee A(x)$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

$D(dog)$

$O(jack, dog)$

$\neg D(y) \vee \neg O(x, y) \vee L(x)$

$\neg L(x) \vee \neg A(y) \vee \neg K(x, y)$

$K(jack, tuna)$

$C(tuna)$

$\neg C(x) \vee A(x) \{x \leftarrow tuna\}$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

$D(dog)$

$O(jack, dog)$

$\neg D(y) \vee \neg O(x, y) \vee L(x)$

$\neg L(x) \vee \neg A(y) \vee \neg K(x, y)$

$K(jack, tuna)$

$A(tuna)$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

$D(dog)$

$O(jack, dog)$

$\neg D(y) \vee \neg O(x, y) \vee L(x)$

$\neg L(x) \vee \neg A(y) \vee \neg K(x, y) \{y \leftarrow tuna\}$

$K(jack, tuna)$

$A(tuna)$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

$D(dog)$

$O(jack, dog)$

$\neg D(y) \vee \neg O(x, y) \vee L(x)$

$\neg L(x) \vee \neg K(x, tuna)$

$K(jack, tuna)$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

$D(dog)$

$O(jack, dog)$

$\neg D(y) \vee \neg O(x, y) \vee L(x)$

$\neg L(x) \vee \neg K(x, tuna) \{x \leftarrow jack\}$

$K(jack, tuna)$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

$D(dog)$

$O(jack, dog)$

$\neg D(y) \vee \neg O(x, y) \vee L(x)$

$\neg L(jack)$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

$D(dog)$

$O(jack, dog)$

$\neg D(y) \vee \neg O(x, y) \vee L(x) \{x \leftarrow jack\}$

$\neg L(jack)$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

$D(dog)$

$O(jack, dog)$

$\neg D(y) \vee \neg O(jack, y)$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

$D(dog)$

$O(jack, dog)$

$\neg D(y) \vee \neg O(jack, y) \{y \leftarrow dog\}$

"Curiosity killed the cat!"

Exemplu

$O(jack, dog)$

$\neg O(jack, dog)$

"Curiosity killed the cat!"

Exemplu

$O(jack, dog)$

$\neg O(jack, dog)$

"Curiosity killed the cat!"

Exemplu

$O(jack, dog)$

$\neg O(jack, dog)$

În concluzie, am arătat că

$$\{(i1), (i2), (i3), (i4), (i5), (i6)\} \models (c)$$

Clauze Horn

Clauze în logica de ordinul I

$$\{\neg Q_1, \dots, \neg Q_n, P_1, \dots, P_k\}$$

unde $n, k \geq 0$ și $Q_1, \dots, Q_n, P_1, \dots, P_k$ sunt formule atomice.

- formula corespunzătoare este

$$\forall x_1 \dots \forall x_m (\neg Q_1 \vee \dots \vee \neg Q_n \vee P_1 \vee \dots \vee P_k)$$

unde x_1, \dots, x_m sunt toate variabilele care apar în clauză

- echivalent, putem scrie

$$\forall x_1 \dots \forall x_m (Q_1 \wedge \dots \wedge Q_n \rightarrow P_1 \vee \dots \vee P_k)$$

- cuantificarea universală a clauzelor este implicită

$$Q_1 \wedge \dots \wedge Q_n \rightarrow P_1 \vee \dots \vee P_k$$

Clauze definite. Programe logice. Clauze Horn

□ clauză:

$$\{\neg Q_1, \dots, \neg Q_n, P_1, \dots, P_k\} \quad \text{sau} \quad Q_1 \wedge \dots \wedge Q_n \rightarrow P_1 \vee \dots \vee P_k$$

unde $n, k \geq 0$ și $Q_1, \dots, Q_n, P_1, \dots, P_k$ sunt formule atomice.

□ clauză program definită: $k = 1$

□ cazul $n > 0$: $Q_1 \wedge \dots \wedge Q_n \rightarrow P$

□ cazul $n = 0$: $\top \rightarrow P$ (clauză unitate, fapt)

Program logic definit = mulțime finită de clauze definite

Clauze definite. Programe logice. Clauze Horn

□ clauză:

$$\{\neg Q_1, \dots, \neg Q_n, P_1, \dots, P_k\} \quad \text{sau} \quad Q_1 \wedge \dots \wedge Q_n \rightarrow P_1 \vee \dots \vee P_k$$

unde $n, k \geq 0$ și $Q_1, \dots, Q_n, P_1, \dots, P_k$ sunt formule atomice.

□ clauză program definită: $k = 1$

□ cazul $n > 0$: $Q_1 \wedge \dots \wedge Q_n \rightarrow P$

□ cazul $n = 0$: $\top \rightarrow P$ (clauză unitate, fapt)

Program logic definit = mulțime finită de clauze definite

□ scop definit (țintă, întrebare): $k=0$

□ $Q_1 \wedge \dots \wedge Q_n \rightarrow \perp$

Clauze definite. Programe logice. Clauze Horn

□ clauză:

$$\{\neg Q_1, \dots, \neg Q_n, P_1, \dots, P_k\} \quad \text{sau} \quad Q_1 \wedge \dots \wedge Q_n \rightarrow P_1 \vee \dots \vee P_k$$

unde $n, k \geq 0$ și $Q_1, \dots, Q_n, P_1, \dots, P_k$ sunt formule atomice.

□ clauză program definită: $k = 1$

□ cazul $n > 0$: $Q_1 \wedge \dots \wedge Q_n \rightarrow P$

□ cazul $n = 0$: $\top \rightarrow P$ (clauză unitate, fapt)

Program logic definit = mulțime finită de clauze definite

□ scop definit (țintă, întrebare): $k=0$

□ $Q_1 \wedge \dots \wedge Q_n \rightarrow \perp$

□ clauza vidă □: $n = k = 0$

Clauze definite. Programe logice. Clauze Horn

□ clauză:

$$\{\neg Q_1, \dots, \neg Q_n, P_1, \dots, P_k\} \quad \text{sau} \quad Q_1 \wedge \dots \wedge Q_n \rightarrow P_1 \vee \dots \vee P_k$$

unde $n, k \geq 0$ și $Q_1, \dots, Q_n, P_1, \dots, P_k$ sunt formule atomice.

□ clauză program definită: $k = 1$

□ cazul $n > 0$: $Q_1 \wedge \dots \wedge Q_n \rightarrow P$

□ cazul $n = 0$: $\top \rightarrow P$ (clauză unitate, fapt)

Program logic definit = mulțime finită de clauze definite

□ scop definit (țintă, întrebare): $k=0$

□ $Q_1 \wedge \dots \wedge Q_n \rightarrow \perp$

□ clauza vidă □: $n = k = 0$

Clauza Horn = clauză program definită sau clauză scop ($k \leq 1$)

Clauze Horn țintă

□ scop definit (țintă, întrebare): $Q_1 \wedge \dots \wedge Q_n \rightarrow \perp$

□ fie x_1, \dots, x_m toate variabilele care apar în Q_1, \dots, Q_n

$$\forall x_1 \dots \forall x_m (\neg Q_1 \vee \dots \vee \neg Q_n) \models \neg \exists x_1 \dots \exists x_m (Q_1 \wedge \dots \wedge Q_n)$$

□ clauza țintă o vom scrie Q_1, \dots, Q_n

Negația unei "întrebări" în PROLOG este clauză Horn țintă.

Programare logica

- Logica clauzelor definite/Logica Horn: un fragment al logicii de ordinul I în care singurele formule admise sunt clauze Horn
 - formule atomice: $P(t_1, \dots, t_n)$
 - $Q_1 \wedge \dots \wedge Q_n \rightarrow P$
unde toate Q_i, P sunt formule atomice, \top sau \perp

Programare logica

- Logica clauzelor definite/Logica Horn: un fragment al logicii de ordinul I în care singurele formule admise sunt clauze Horn
 - formule atomice: $P(t_1, \dots, t_n)$
 - $Q_1 \wedge \dots \wedge Q_n \rightarrow P$
unde toate Q_i, P sunt formule atomice, \top sau \perp
- Problema programării logice: reprezentăm cunoștințele ca o mulțime de clauze definite KB și suntem interesați să aflăm răspunsul la o întrebare de forma $Q_1 \wedge \dots \wedge Q_n$, unde toate Q_i sunt formule atomice
$$KB \models Q_1 \wedge \dots \wedge Q_n$$

Programare logica

- Logica clauzelor definite/Logica Horn: un fragment al logicii de ordinul I în care singurele formule admise sunt clauze Horn
 - formule atomice: $P(t_1, \dots, t_n)$
 - $Q_1 \wedge \dots \wedge Q_n \rightarrow P$
unde toate Q_i, P sunt formule atomice, \top sau \perp
- Problema programării logice: reprezentăm cunoștințele ca o mulțime de clauze definite KB și suntem interesați să aflăm răspunsul la o întrebare de forma $Q_1 \wedge \dots \wedge Q_n$, unde toate Q_i sunt formule atomice
$$KB \models Q_1 \wedge \dots \wedge Q_n$$
 - Variabilele din KB sunt cuantificate universal.
 - Variabilele din Q_1, \dots, Q_n sunt cuantificate existențial.

Programare logica

- Logica clauzelor definite/Logica Horn: un fragment al logicii de ordinul I în care singurele formule admise sunt clauze Horn
 - formule atomice: $P(t_1, \dots, t_n)$
 - $Q_1 \wedge \dots \wedge Q_n \rightarrow P$
unde toate Q_i, P sunt formule atomice, \top sau \perp
- Problema programării logice: reprezentăm cunoștințele ca o mulțime de clauze definite KB și suntem interesați să aflăm răspunsul la o întrebare de forma $Q_1 \wedge \dots \wedge Q_n$, unde toate Q_i sunt formule atomice
$$KB \models Q_1 \wedge \dots \wedge Q_n$$
 - Variabilele din KB sunt cuantificate universal.
 - Variabilele din Q_1, \dots, Q_n sunt cuantificate existențial.

Limbajul PROLOG are la bază logica clauzelor Horn.

Logica clauzelor definite

Exemplu

Fie următoarele clauze definite:

father(jon, ken).

father(ken, liz).

father(X, Y) → ancestor(X, Y)

dauther(X, Y) → ancestor(Y, X)

ancestor(X, Y) ∧ ancestor(Y, Z) → ancestor(X, Z)

Putem întreba:

- *ancestor(jon, liz)*
- dacă există *Q* astfel încât *ancestor(Q, ken)*
(adică $\exists Q \text{ ancestor}(Q, \text{ken})$)

Sistem de deducție pentru logica Horn

Sistem de deducție *backchain*

Sistem de deducție pentru clauze Horn

Pentru un program logic definit KB avem

Sistem de deducție *backchain*

Sistem de deducție pentru clauze Horn

Pentru un program logic definit KB avem

- **Axiome:** orice clauză din KB

Sistem de deducție *backchain*

Sistem de deducție pentru clauze Horn

Pentru un program logic definit KB avem

- **Axiome:** orice clauză din KB
- **Regula de deducție:** regula *backchain*

$$\frac{\theta(Q_1) \quad \theta(Q_2) \quad \dots \quad \theta(Q_n) \quad (Q_1 \wedge Q_2 \wedge \dots \wedge Q_n \rightarrow P)}{\theta(Q)}$$

unde $Q_1 \wedge Q_2 \wedge \dots \wedge Q_n \rightarrow P \in KB$, iar θ este unificator pentru Q și P .

Sistem de deducție

Exemplu

KB conține următoarele clauze definite:

father(jon, ken).

father(ken, liz).

father(X, Y) → ancestor(X, Y)

daughter(X, Y) → ancestor(Y, X)

ancestor(X, Y) ∧ ancestor(Y, Z) → ancestor(X, Z)

$$\frac{\theta(Q_1) \quad \theta(Q_2) \quad \dots \quad \theta(Q_n) \quad (Q_1 \wedge Q_2 \wedge \dots \wedge Q_n \rightarrow P)}{\theta(Q)}$$

unde $Q_1 \wedge Q_2 \wedge \dots \wedge Q_n \rightarrow P \in KB$, iar θ este unificator pentru Q și P

Sistem de deducție

Pentru o țintă Q , trebuie să găsim o clauză din KB

$$Q_1 \wedge \dots \wedge Q_n \rightarrow P,$$

și un unificator θ pentru Q și P . În continuare vom verifica $\theta(Q_1), \dots, \theta(Q_n)$.

Sistem de deducție

Pentru o țintă Q , trebuie să găsim o clauză din KB

$$Q_1 \wedge \dots \wedge Q_n \rightarrow P,$$

și un unificator θ pentru Q și P . În continuare vom verifica $\theta(Q_1), \dots, \theta(Q_n)$.

Exemplu

Pentru ținta

ancestor(ken, Z),

Sistem de deducție

Pentru o țintă Q , trebuie să găsim o clauză din KB

$$Q_1 \wedge \dots \wedge Q_n \rightarrow P,$$

și un unificator θ pentru Q și P . În continuare vom verifica $\theta(Q_1), \dots, \theta(Q_n)$.

Exemplu

Pentru ținta

$$\text{ancestor}(\text{ken}, Z),$$

putem folosi o clauză

$$\text{father}(Y, X) \rightarrow \text{ancestor}(Y, X)$$

cu unificatorul

$$\{Y/\text{ken}, X/Z\}$$

pentru a obține o nouă țintă

$$\text{father}(\text{ken}, Z).$$

Sistem de deducție

$$\frac{\theta(Q_1) \quad \theta(Q_2) \quad \dots \quad \theta(Q_n) \quad (Q_1 \wedge Q_2 \wedge \dots \wedge Q_n \rightarrow P)}{\theta(Q)}$$

unde $Q_1 \wedge Q_2 \wedge \dots \wedge Q_n \rightarrow P \in KB$, iar θ este unificator pentru Q și P .

Exemplu

$$\frac{\frac{father(ken, liz)}{father(ken, Z)} \quad (father(Y, X) \rightarrow ancestor(Y, X))}{ancestor(ken, Z)}$$

Puncte de decizie în programarea logica

Având doar această regulă, care sunt punctele de decizie în căutare?

Puncte de decizie în programarea logica

Având doar această regulă, care sunt punctele de decizie în căutare?

- Ce clauză să alegem.

- Pot fi mai multe clauze a căror parte dreaptă se potrivește cu o țintă.
- Aceasta este o alegere de tip **SAU**: este suficient ca oricare din variante să reușească.

Puncte de decizie în programarea logica

Având doar această regulă, care sunt punctele de decizie în căutare?

- Ce clauză să alegem.

- Pot fi mai multe clauze a căror parte dreaptă se potrivește cu o țintă.
- Aceasta este o alegere de tip **SAU**: este suficient ca oricare din variante să reușească.

- Ordinea în care rezolvăm noile ținte.

- Aceasta este o alegere de tip **ȘI**: trebuie arătate toate țintele noi.
- Ordinea în care le rezolvăm poate afecta găsirea unei derivări, depinzând de strategia de căutare folosită.

Strategia de căutare din Prolog

- Regula *backchain* conduce la un sistem de deducție complet:

Pentru o mulțime de clauze KB și o țintă Q ,

dacă $KB \models Q$,

atunci există o derivare a lui Q folosind regula *backchain*.

Strategia de căutare din Prolog

- Regula *backchain* conduce la un sistem de deducție complet:

Pentru o mulțime de clauze KB și o țintă Q ,

dacă $KB \models Q$,

atunci există o derivare a lui Q folosind regula *backchain*.

- Strategia de căutare din Prolog este de tip *depth-first*,

- de sus în jos

- pentru alegerile de tip **SAU**
 - alege clauzele în ordinea în care apar în program

- de la stânga la dreapta

- pentru alegerile de tip **ȘI**
 - alege noile ținte în ordinea în care apar în clauza aleasă

Sistemul de inferență backchain

Notăm cu $KB \vdash_b Q$ dacă există o derivare a lui Q din KB folosind sistemul de inferență *backchain*.

Teoremă

Sistemul de inferență backchain este corect și complet pentru formule atomice fără variabile Q .

$$KB \models Q \quad \text{dacă și numai dacă} \quad KB \vdash_b Q$$

Sistemul de inferență backchain

Notăm cu $KB \vdash_b Q$ dacă există o derivare a lui Q din KB folosind sistemul de inferență *backchain*.

Teoremă

Sistemul de inferență backchain este corect și complet pentru formule atomice fără variabile Q .

$$KB \models Q \quad \text{dacă și numai dacă} \quad KB \vdash_b Q$$

Sistemul de inferență *backchain* este corect și complet și pentru formule atomice cu variabile Q :

$$KB \models \exists x Q(x) \quad \text{dacă și numai dacă} \quad KB \vdash_b \theta(Q) \\ \text{pentru o substituție } \theta.$$

Corectitudine

Propoziție (Corectitudine)

Dacă $KB \vdash_b Q$, atunci $KB \models Q$.

Demonstrație [schiță]

- Presupunem că toate clauzele din KB sunt adevărate.
- Ne uităm, inductiv, la cazurile care pot să apară în derivarea lui Q .

□

Completitudine

Teoremă (Completitudine)

Dacă $KB \models Q$, atunci $KB \vdash_b Q$.

Completitudine

Teoremă (Completitudine)

Dacă $KB \models Q$, atunci $KB \vdash_b Q$.

Trebuie să arătăm că

pentru orice structură și orice interpretare,
dacă orice clauză din KB este adevărată, atunci și Q este adevărată,

există o derivare a lui Q din KB .

Completitudine

Teoremă (Completitudine)

Dacă $KB \models Q$, atunci $KB \vdash_b Q$.

Trebuie să arătăm că

pentru orice structură și orice interpretare,
dacă orice clauză din KB este adevărată, atunci și Q este adevărată,

există o derivare a lui Q din KB .

Demonstrația este mai simplă deoarece

este suficient să ne uităm la modelul Herbrand!

Rezoluție SLD

Regula *backchain* și rezoluția SLD

- Regula *backchain* este implementată în programarea logică prin rezoluția SLD (Selected, Linear, Definite).
- Prolog are la bază rezoluția SLD.

Rezoluția SLD

Fie KB o mulțime de clauze definite.

$$\text{SLD} \quad \boxed{\frac{\neg Q_1 \vee \dots \vee \neg Q_i \vee \dots \vee \neg Q_n}{\theta(\neg Q_1 \vee \dots \vee \neg P_1 \vee \dots \vee \neg P_m \vee \dots \vee \neg Q_n)}}$$

unde

- $Q \vee \neg P_1 \vee \dots \vee \neg P_m$ este o clauză definită din KB (în care toate variabilele au fost redenumite) și
- variabilele din $Q \vee \neg P_1 \vee \dots \vee \neg P_m$ și Q_i se redenumesc
- θ este unificator pentru Q_i și Q

Rezoluția SLD

Exemplu

father(eddard,sansa).
father(eddard,jonSnow).

stark(eddard).
stark(catelyn).

?- stark(jonSnow)

stark(X) :- father(Y,X),
stark(Y).

$$\text{SLD} \quad \boxed{\frac{\neg Q_1 \vee \dots \vee \neg Q_i \vee \dots \vee \neg Q_n}{\theta(\neg Q_1 \vee \dots \vee \neg P_1 \vee \dots \vee \neg P_m \vee \dots \vee \neg Q_n)}}$$

- $Q \vee \neg P_1 \vee \dots \vee \neg P_m$ este o clauză definită din KB
- variabilele din $Q \vee \neg P_1 \vee \dots \vee \neg P_m$ și Q_i se redenumesc
- θ este unificator pentru Q_i și Q .

Rezoluția SLD

Exemplu

father(eddard, sansa)

father(eddard, jonSnow)

$\neg \text{stark}(\text{jonSnow})$

stark(eddard)

stark(catelyn)

$\theta(X) = \text{jonSnow}$

$\text{stark}(X) \vee \neg \text{father}(Y, X) \vee \neg \text{stark}(Y)$

SLD

$$\frac{\neg Q_1 \vee \dots \vee \neg Q_i \vee \dots \vee \neg Q_n}{\theta(\neg Q_1 \vee \dots \vee \neg P_1 \vee \dots \vee \neg P_m \vee \dots \vee \neg Q_n)}$$

- $Q \vee \neg P_1 \vee \dots \vee \neg P_m$ este o clauză definită din KB
- variabilele din $Q \vee \neg P_1 \vee \dots \vee \neg P_m$ și Q_i se redenumesc
- θ este unificator pentru Q_i și Q .

Rezoluția SLD

Exemplu

father(eddard, sansa)

father(eddard, jonSnow)

stark(eddard)

stark(catelyn)

stark(X) ∨ ¬father(Y, X) ∨ ¬stark(Y)

¬stark(jonSnow)

¬father(Y, jonSnow) ∨ ¬stark(Y)

$\theta(X) = \text{jonSnow}$

SLD

$$\frac{\neg Q_1 \vee \dots \vee \neg Q_i \vee \dots \vee \neg Q_n}{\theta(\neg Q_1 \vee \dots \vee \neg P_1 \vee \dots \vee \neg P_m \vee \dots \vee \neg Q_n)}$$

- $Q \vee \neg P_1 \vee \dots \vee \neg P_m$ este o clauză definită din *KB*
- variabilele din $Q \vee \neg P_1 \vee \dots \vee \neg P_m$ și Q_i se redenumesc
- θ este unificator pentru Q_i și Q .

Rezoluția SLD

Exemplu

father(eddard, sansa)

father(eddard, jonSnow)

stark(eddard)

stark(catelyn)

stark(X) \vee \neg father(Y, X) \vee \neg stark(Y)

$$\frac{\neg\text{stark}(\text{jonSnow})}{\neg\text{father}(Y, \text{jonSnow}) \vee \neg\text{stark}(Y)}$$

Rezoluția SLD

Exemplu

father(eddard, sansa)

father(eddard, jonSnow)

stark(eddard)

stark(catelyn)

stark(X) \vee \neg father(Y, X) \vee \neg stark(Y)

$$\frac{\neg \text{stark}(\text{jonSnow})}{\neg \text{father}(Y, \text{jonSnow}) \vee \neg \text{stark}(Y)}$$

$$\frac{\neg \text{father}(Y, \text{jonSnow}) \vee \neg \text{stark}(Y)}{\neg \text{stark}(\text{eddard})}$$

Rezoluția SLD

Exemplu

father(eddard, sansa)

father(eddard, jonSnow)

stark(eddard)

stark(catelyn)

stark(X) ∨ ¬father(Y, X) ∨ ¬stark(Y)

$$\frac{\neg \text{stark}(\text{jonSnow})}{\neg \text{father}(Y, \text{jonSnow}) \vee \neg \text{stark}(Y)}$$

$$\frac{\neg \text{father}(Y, \text{jonSnow}) \vee \neg \text{stark}(Y)}{\neg \text{stark}(\text{eddard})}$$

$$\frac{\neg \text{stark}(\text{eddard})}{\square}$$

Rezoluția SLD

Fie KB o mulțime de clauze definite și $Q_1 \wedge \dots \wedge Q_m$ o întrebare, unde Q_i sunt formule atomice.

- O **derivare** din KB prin rezoluție SLD este o secvență

$$G_0 := \neg Q_1 \vee \dots \vee \neg Q_m, \quad G_1, \quad \dots, \quad G_k, \dots$$

în care G_{i+1} se obține din G_i prin regula **SLD**.

- Dacă există un k cu $G_k = \square$ (clauza vidă), atunci derivarea se numește **SLD-respingere**.

Rezoluția SLD

Teoremă (Completitudinea SLD-rezoluției)

Sunt echivalente:

- există o *SLD-respingere* a lui $Q_1 \wedge \dots \wedge Q_m$ din KB ,
- $KB \vdash_b Q_1 \wedge \dots \wedge Q_m$,
- $KB \models Q_1 \wedge \dots \wedge Q_m$.

Rezoluția SLD

Teoremă (Completitudinea SLD-rezoluției)

Sunt echivalente:

- există o *SLD-respingere* a lui $Q_1 \wedge \dots \wedge Q_m$ din KB ,
- $KB \vdash_b Q_1 \wedge \dots \wedge Q_m$,
- $KB \models Q_1 \wedge \dots \wedge Q_m$.

Demonstrație

Rezultă din completitudinea sistemului de deducție backchain și din faptul că:

există o *SLD-respingere* a lui $Q_1 \wedge \dots \wedge Q_m$ din KB
ddacă
 $KB \vdash_b Q_1 \wedge \dots \wedge Q_m$

Rezoluția SLD - arbori de căutare

Arbori SLD

- Presupunem că avem o mulțime de clauze definite KB și o țintă $G_0 = \neg Q_1 \vee \dots \vee \neg Q_m$
- Construim un arbore de căutare (**arbore SLD**) astfel:
 - Fiecare nod al arborelui este o țintă (posibil vidă)
 - Rădăcina este G_0
 - Dacă arborele are un nod G_i , iar G_{i+1} se obține din G_i folosind regula SLD folosind o clauză $C_i \in KB$, atunci nodul G_i are copilul G_{i+1} . Muchia dintre G_i și G_{i+1} este etichetată cu C_i .
- Dacă un arbore SLD cu rădăcina G_0 are o frunză \square (clauza vidă), atunci există o SLD-respingere a lui G_0 din KB .

Exemplu

- Fie KB următoarea mulțime de clauze definite:

- 1 $grandfather(X, Z) : \neg father(X, Y), parent(Y, Z)$
- 2 $parent(X, Y) : \neg father(X, Y)$
- 3 $parent(X, Y) : \neg mother(X, Y)$
- 4 $father(ken, diana)$
- 5 $mother(diana, brian)$

- Găsiți o respingere din KB pentru
 $: \neg grandfather(ken, Y)$

Exemplu

- Fie KB următoarea mulțime de clauze definite:

- 1 $grandfather(X, Z) \vee \neg father(X, Y) \vee \neg parent(Y, Z)$
- 2 $parent(X, Y) \vee \neg father(X, Y)$
- 3 $parent(X, Y) \vee \neg mother(X, Y)$
- 4 $father(ken, diana)$
- 5 $mother(diana, brian)$

- Găsiți o respingere din KB pentru

$\neg grandfather(ken, Y)$

Rezoluția SLD

Exemplu

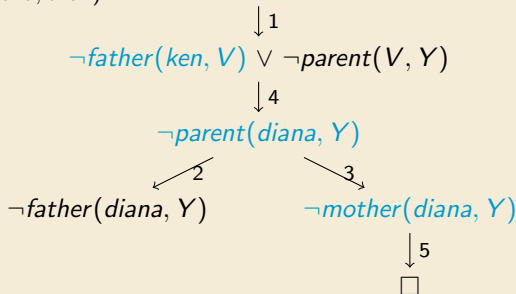
1 $grandfather(X, Z) \vee \neg father(X, Y) \vee \neg parent(Y, Z)$

2 $parent(X, Y) \vee \neg father(X, Y)$

3 $parent(X, Y) \vee \neg mother(X, Y)$

4 $father(ken, diana)$

5 $mother(diana, brian) \quad \neg grandfather(ken, Y)$

Rezoluția SLD

Exemplu

$$2 \quad \textit{parent}(X, Y) \vee \neg \textit{father}(X, Y)$$

$$\neg \textit{parent}(\textit{diana}, Y)$$

$$\neg \textit{father}(\textit{diana}, Y)$$

Aplicarea SLD:

Rezoluția SLD

Exemplu

2 $\text{parent}(X, Y) \vee \neg \text{father}(X, Y)$

$$\neg \text{parent}(\text{diana}, Y)$$

$$\swarrow \text{2}$$
$$\neg \text{father}(\text{diana}, Y)$$

Aplicarea SLD:

□ redenumesc variabilele: $\text{parent}(X, Y_2) \vee \neg \text{father}(X, Y_2)$

□ determin unificatorul: $\theta = X/\text{diana}, Y_2/Y$

□ aplic regula:
$$\frac{\neg \text{parent}(\text{diana}, Y)}{\neg \text{father}(\text{diana}, Y)}$$

Limbajul Prolog

- Am arătat că **sistemul de inferență din spatele Prolog-ului este complet**.
 - Dacă o întrebare este consecință logică a unei mulțimi de clauze, atunci există o derivare a întrebării.
- Totuși, **strategia de căutate din Prolog este incompletă!**
 - Chiar dacă o întrebare este consecință logică a unei mulțimi de clauze, Prolog nu găsește mereu o derivare a întrebării.

Exemplu

```
warmerClimate :- albedoDecrease.  
warmerClimate :- carbonIncrease.  
iceMelts :- warmerClimate.  
albedoDecrease :- iceMelts.  
carbonIncrease.
```

```
?- iceMelts.
```

```
! Out of local stack
```

Exemplu

```
warmerClimate :- albedoDecrease.  
warmerClimate :- carbonIncrease.  
iceMelts :- warmerClimate.  
albedoDecrease :- iceMelts.  
carbonIncrease.  
  
?- iceMelts.  
! Out of local stack
```

Limbajul Prolog

Exemplu (cont.)

Există o derivare a lui *iceMelts* în sistemul de deducție din clauzele:

<i>albedoDecrease</i>	→	<i>warmerClimate</i>
<i>carbonIncrease</i>	→	<i>warmerClimate</i>
<i>warmerClimate</i>	→	<i>iceMelts</i>
<i>iceMelts</i>	→	<i>albedoDecrease</i>
⊤	→	<i>carbonIncrease</i>

<i>carbonInc.</i>	<i>carbonInc. → warmerClim.</i>	<i>warmerClim. → iceMelts</i>
<i>warmerClim.</i>		
<hr/>		
<i>iceMelts</i>		

Bibliografie

- M. Ben-Ari, **Mathematical Logic for Computer Science**, Springer, 2012.
- P. Blackburn, J. Bos, K. Striegnitz, **Learn Prolog now**, College Publications, 2006.
- M. Huth, M. Ryan, **Logic in Computer Science: Modelling and Reasoning about Systems**, Cambridge University Press New York, 2004.
- J.W. Lloyd, **Foundations of Logic Programming**, Springer, 1987.
- Logic Programming, The University of Edinburgh,
<https://www.inf.ed.ac.uk/teaching/courses/lp/>

Succes la examen!